

EuroArt 2010, între calitate și comercial

După decesul Festivalului „Avram Goldfaden” al Teatrului Național „Vasile Alecsandri” Iași la frageda vârstă de cinci ani, orașul celor șapte coline, gratuit autointitulat „capitală a culturii”, părea să intre într-o nefericită stare de stand-by teatral. În general, fenomenul teatral local se provincializase cumplit. Pe fondul acestei așteptări, parcă din senin, la Iași apare, sub egida Fundației Culturale „Timpul”, așa-numitul pe atunci „Iași face EuroArt”, un festival inițiat de Adi Afteni. În opinia unora un început, în opinia altora o joacă, prilej de cârcoteală pe de o parte, ocazie de osana pe de altă parte. În orice caz, un debut aproape trecut cu vederea, o promovare lamentabilă și un destin ce părea tragic.

Doar că, la o nouă ediție, când „tragismul” a luat calea comediei, EuroArt a fost cu totul altceva. Se întâmpla în 2009, când, beneficiind de o selecție realizată de Oltița Cîntec, Festivalul a făcut săli arhipline, a iscat scandaluri de la biletele insuficiente și a frisonat cumva dulcea lânzezeală a culturii ieșene. Cele două spectacole ale lui Radu Afrim (*Lucia patinează și Omul pernă*), *Gaițele* lui Alexandru Dabija ori *Hangița* de la Teatrul „Nottara” au constituit, la acea oră, o redeschidere a apetitului pentru teatru. Desigur, au existat din nou critici privind organizarea (în mare parte justificate), însă drumul bun pe care se înscrisese proiectul celor de la „Timpul” nu mai putea fi contestat.

Și iată-ne, în mai 2010, an de criză acută, cu același Adi Afteni încăpățânându-se și anunțând, la începutul lunii mai, nu mai puțin de opt spectacole aduse la Iași, dintre care trei premiere. Alături de reprezentațiile propriu-zise, sesiuni cu lansări de cărți teatrale, idee foarte bună în condițiile în care difuzarea producțiilor editoriale de gen este dezastruoasă. În plus, o reușită expoziție de caricaturi cu participanții (actori, organizatori etc.). Pe două spații de joc s-a pariat anul acesta: Casa de Cultură a Studenților și Ateneul Tătărași, ambele cu o acustică ce lasă de dorit, însă rezonabile dacă e să ne raportăm la oferta modestă de care dispune Iașul în privința sălilor de spectacol. Și, să recunoaștem, infinit mai bune decât... nimic.

Dar să trecem, fie și pe scurt, în revistă întâmplările teatrale ce au avut loc în intervalul 16–23 mai, așa cum au fost ele orchestrate de selecționerul Festivalului, Dan-Marius Zarafescu.

EuroArt 2010 a început promițător cu producția lui Cristi Juncu de la Teatrul „George Ciprian” Buzău: *Niște fete*, excelenta piesă a lui Neil LaBute, onorabil transpusă scenic cu o trupă de tineri actori entuziaști, din care nu putem să nu o remarcăm în chip special pe Cristina Florea, recent nominalizată la premiile UNITER, secțiunea „Debut”. Un spectacol curat, fără mari provocări regizorale, dar cu roluri lucrate minuțios și cu personaje foarte bine conturate. Singurul inconvenient: cele aproape 150 de minute ale reprezentației (fără pauză), durată nepotrivită unui public de festival.

Gust amar a lăsat (celor capabili de gust!) seara a doua, când, la Casa de Cultură a Studenților, s-a jucat *Te iubesc! Te iubesc?*, adaptare după Dumitru Solomon, în regia lui Chris Simion. Producția Companiei de teatru D'AYA București a adus un mare afront, în opinia mea, subtilului text solomonian. Adaptat într-o manieră kitsch de regizoare, *Te iubesc! Te iubesc?* a dus discursul spectacologic într-o zonă a lipsei de profunzime, a exhibiției sentimentale, a unui umor facil căruia buna evoluție actricească a lui George Corodeanu nu i-a putut da o altă turnură. La fel, penibil discursul regizoarei, care, în stilu-i caracteristic, a invocat avocățeste nume precum cele ale lui Pascal Bruckner ori Alice Georgescu. Mai degrabă de esplanadă decât de festival, spectacolul în discuție este o mostră relevantă de comerț teatral și de compromis artistic. Singura calitate: a durat vreo șaptezeci de minute!

De departe vârful EuroArt-ului, spectacolul lui Radu Afrim *Sufletul. Puncte de veghere*, cu trupa Teatrului „Maria Filotti” Brăila, a oferit două ore de comedie la cel mai înalt nivel. Roluri uimitor de bine făcute, imagini scenice de mare impact și o poveste (a bulgarului Dimitrie Dinev) în care gravitatea franjuează hohotul de râs, amestec ce ni-l arată pe regizor cu alte fațete decât cele cu care ne obișnuise: un formidabil simț al umorului, exploatând la maximum situații, relații, și jonglând dezinvolt cu viața și moartea, cu suprafețele și profunzimile. Rezolvările balcanice la problemele universale ale filosofiei, nebunia, beția și desfrâul puse în contrapartida unui „concept ipotetic” numit „suflet”, priveghiul ca formă de existență – toate acestea fac din *Sufletul. Puncte de veghere* o montare pe care nu doar că nu poți să o uiți, dar îți dorești, cu necesitate, să o revezi.

Fără prea mari pretenții, lesne plasabilă sub titulatura de „comedioară”, producția Centrului Cultural pentru UNESCO „Nicolae Bălcescu”, *Sylvia*, în regia lui Alexandru Jitea, reprezintă, desigur, unul dintre momentele de umplură ale Festivalului ieșean. Având ca (unic) argument faptul că piesa a fost jucată, prin 1995, cu Sarah Jessica Parker în rol principal, Alexandru Jitea produce un fel de sitcom teatral din care nu reții decât scheunatul umanoid al cățelei cu inflexiuni de Mioriță și faptul că o căsnicie poate fi atât de fragilă, încât un lătrat o poate spulbera.

Foarte bună premiera Teatrului „Mihai Eminescu” Botoșani: *O noapte nebună, nebună*, adaptare inteligent făcută după textul lui Ray Cooney și transpusă scenic de Alexandru Vasilache. Un spectacol de culoare, cu un ritm alert, umor bine dozat, în porții livrate meseriaș de actori în mare formă precum Volin Costin, Ioan Crețescu sau Bogdan Muncaci. Fără complicări inutile, limpede și coerent articulat, *O noapte nebună, nebună*, amintind cumva de farsele molierești, se anunță a fi o reprezentare de cursă lungă. Dincolo de toate, e însă un excelent spectacol de festival.

Din seria a ceea ce s-ar putea numi „manelism teatral” face parte și spectacolul *Mă mut la mama*, în regia lui Gelu Colceag, cu Adriana Trandafir, Andreas Petrescu și Gabriel Fătu. O altă producție a Companiei D'AYA (pesemne o slăbiciune „estetică” a selecționarului Zarafescu!), dată ca premieră în Festival și axându-se pe șarjele răsuflăte compuse de actorii din distribuție. Păcat de momentele excelente, din punct de vedere actoresc, ale Adrianei Trandafir. OTV-ismul, șușă, îngroșarea în exces, culminând cu vocea de final a lui Florin Piersic, înregistrată, au frizat lipsa de măsură și dezertarea de la arta teatrală de calitate.

Dacă în 2009, mai bine de jumătate din cei prezenți părăseau sala la reprezentarea obscenă, de prost gust, a celor de la Teatrul 74 Târgu Mureș, de data aceasta spectacolul *Insomniacii*, de Mimi Brănescu, în regia lui Sorin Militaru, a fost suportabil,

Scenă din *O noapte nebună, nebună*

ba chiar, pe alocuri, scripitor prin umorul textului și pertinenta interpretării (Liviu Cheloiu, George Constantinescu și Marin Grigore).

Ultima zi a Festivalului a stat sub semnul Teatrului „Nottara“, cu una dintre acele montări în care siropul moaie blatul comicalului suficient cât să lase un gust deopotrivă dulce și ...amar: *În piața Vladimir*, de Ludmila Razumovskaia, regia Petru Hadârcă, cu Luminița Gheorghiu și Emil Hossu. Anunțat ca „premieră“, spectacolul celor de la Teatrul „Nottara“ se joacă încă din toamna anului 2009 la București.

La „plusuri“, notăm organizarea superioară celei de anul trecut. Inspirat a fost recursul la un foarte serios grup de voluntari (aproape cincizeci) al căror comportament profesionist a făcut ca problemele „tradiționale“ să rămână de domeniul trecutului. La fel, caietul de sală și găselnița zâmbetului de hârtie, concept util particularizării evenimentului. Incontestabil, Festivalul a fost, și anul acesta, un succes de public. Sunt necesare, însă, unele nuanțări: publicul n-a fost unul „de teatru“, miza declarată a organizatorilor fiind tocmai aceasta: să aducă la teatru oameni care, în mod obișnuit, nu prea calcă în sălile de spectacol. Exact în punctul acesta, Adi Afteni&co ar trebui să aibă în vedere și o latură educativă. Se impune, așadar, o mai bună echilibrare a comercialului și a calității, numai așa EuroArt având șanse de a fi luat în serios.

Luminița ERGA, Lucian GHIMIȘI, Andreea MĂCELARU în *Sylvia*